

LAUDATIO

În onoarea **Părintelui Profesor Dr. Marc-Antoine COSTA DE BEAUREGARD**, cu prilejul decernării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

9 noiembrie 2022

www.uaic.ro

Laudatio

În onoarea **Părintelui Profesor Dr. Marc-Antoine COSTA DE BEAUREGARD**, cu ocazia acordării titlului de *Doctor Honoris Causa* al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

„L-am căutat pe Dumnezeu în oamenii din satul meu. Apoi în cărți, în idei și simboluri. Dar acest lucru nu mi-a dat nici pacea, nici iubirea. Într-o zi am descoperit în scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii că e cu putință să-L întâlnești pe Dumnezeu în mod real prin rugăciune. Și aici L-am auzit spunându-mi: Îndrăznește să înțelegi că Eu, Dumnezeu, te iubesc!”

Am citat aceste cuvinte, aparținând celui mai mare teolog ortodox român al veacului al XX-lea, Părintele Academician Dumitru Stăniloae, din două motive fundamentale: pe de o parte, personalitatea pe care o evocăm astăzi și căreia îi acordăm titlul de *Doctor Honoris Causa* al Universității noastre – „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard, a fost ucenic apropiat al Părintelui Dumitru Stăniloae, iar această prietenie academică și duhovnicească, ce i-a legat și îi leagă pe acești doi slujitori ai Bisericii și ai Teologiei Ortodoxe a fost atât de înaltă, încât Părintele Marc-Antoine a oferit primului său volum, apărut în limba franceză, la vestita Editură Cerf, din Paris, în anul 1983, acest titlu cu semnificații

profunde: *Ose comprendre que Je t'aime* („Îndrăznește să înțelegi că Eu te iubesc”), tradus în limba română cu titlul *Mică dogmatică vorbită. Dialoguri la Cernica*, ajuns la ediția a III-a.

Și, totodată, pentru că aceste cuvinte sunt apropiate sufletului Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard, constituind o sinteză a vieții și lucrării celor două vieți și vocații teologice, Părintele Dumitru Stăniloae și Preacucernicia Sa, legate nu doar printr-o relație academică, ci și una de paternitate și filiație duhovnicească.

Încercarea de a alcătui un cuvânt care să reflecte înalta personalitate și bogata activitate științifică și spirituală a Părintelui Costa de Beauregard este una dificilă. Și aceasta pentru cel puțin două aspecte fundamentale: pe de o parte, bogăția și profunzimea gândirii sale, cuprinsă în operele alcătuite și publicate, în spațiul teologic francez, dar și românesc, în limba franceză sau în limba română; iar pe de altă parte, datorită calităților umane, morale și duhovnicești, care îi împodobesc viața și caracterul, între care se remarcă discreția sau, în limbajul Sfinților Părinți, pe care Sfinția Sa îi iubește și al căror exemplu sublim de viață îl urmează – smerenia.

Lucrările sau articolele în care este prezentată activitatea Sfinției Sale, atât în spațiul francez, dar și în cel românesc, nu sunt extrem de bogate în detalii, nu din lipsa lor, ci din discreția autorului. Sunt, însă, esențiale, pentru a putea distinge contribuția sa teologică și valoarea deosebită a acesteia. Chiar și

la rugămintea pe care i-am adresat-o, de a-mi oferi mai multe detalii despre activitatea sa, Părintele Marc-Antoine mi-a transmis, cu dragostea și căldura care îl caracterizează, cam aceleași detalii tehnice, privind opera sa teologică, însă mult mai numeroase mărturisiri de suflet, despre personalitățile teologice pe care le-a cunoscut, alături de care s-a format și afirmat.

Într-o caracterizare generală, teologia Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard poate fi considerată a fi ***o teologie a culmilor dogmatice și a profunzimilor duhovnicești, a trăirii, slujirii și dăruirii, în dialog cu lumea și cu omul contemporan.***

Ea este valoroasă și relevantă pentru spațiul academic și spiritual, din mai multe perspective: 1) prin geneza acesteia sau formarea teologică a Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard, alături de teologi de marcă și duhovnici îmbunătățiți ai veacului al XX-lea; 2) prin bogăția, varietatea și profunzimea temelor abordate, ca răspuns la provocările lumii contemporane; și 3) datorită legăturii dintre opera și viața morală și duhovnicească înaltă a autorului ei, model de mărturisire a credinței creștine.

1) ***Formarea teologică și spirituală alături de cei mai mari teologi și duhovnici ortodocși ai veacului al XX-lea.*** Părintele Marc-Antoine s-a născut la data de 11 mai 1947, în Franța, într-o veche familie aristocratică franceză, de origine

italiană, din care au făcut parte mari demnitari și nobili, mai multe rude slujind Biserica.

A intrat în Biserica Ortodoxă în anul 1972, împreună cu soția sa, Pascaline, care i-a fost împreună lucrătoare și colaboratoare în opera științifică, pastorală și misionară, sau, în exprimarea Părintelui Profesor Stăniloae, un adevărat „înger ocrotitor”. Îmbrățișarea credinței ortodoxe este socotită de Părintele Costa de Beauregard a fi un semn al iubirii și milostivirii dumnezeiești, căci mărturisește Părintele: „Numai cu ajutorul lui Dumnezeu un om poate descoperi Ortodoxia. Eu nu am devenit ortodox numai pentru mine, ci și pentru țara mea, pentru Franța”. Iar bucuria descoperirii Ortodoxiei, ca adevărata cale spre mântuire, o propovăduiește de atunci, neobosit, prin cuvânt și prin faptă, la catedră și amvon.

A obținut licența în limbi clasice și doctoratul în Istoria Bizanțului, în anul 1983, cu teza intitulată *l'Eusebeia à l'époque protobyzantine* („Eusebia în epoca protobizantină”).

În perioada anilor 1980-1990, a urmat cursuri de doctorat în cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă din București, sub îndrumarea Părintelui Profesor Dumitru Stăniloae.

În anul 2010, a susținut teza de doctorat în cadrul Institutului „Saint Serge” din Paris, *Souffrance et obéissance; la personne et la Croix* („Suferință și ascultare; persoana și Crucea”), sub îndrumarea Părintelui Boris Bobrinsky și a

profesorului Bertrand Vergely, două personalități de marcă ale teologiei veacului trecut.

Înalta sa pregătire științifică și calitățile sale intelectuale de excepție l-au îndreptat către cariera didactică. A răspuns primei sale pasiuni – limbile clasice, până în anul 2007. Alături de aceasta, a predat Teologia Dogmatică și Liturgică în cadrul Centrului de Studii și de Cercetare „Dumitru Stăniloae”, din Paris, prelegerile și cursurile susținute fiind remarcate de auditoriu, prin bogăția surselor de documentare, prin claritatea expunerilor, prin profunda lor dimensiune spirituală, dar mai ales, prin vocația și dragostea profesorului Costa de Beauregard în transmiterea adevărilor științifice și de credință. În cadrul aceluiași Centru de Cercetări, este responsabil al direcției de Studii Patristice „Maxim Mărturisitorul”.

Tot din perspectivă didactică, trebuie evidențiat faptul că Părintele Costa de Beauregard a participat și este invitat de onoare, în continuare, în cadrul Universității de Vară, organizată de Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale și Meridionale.

Părintele Profesor are o bogată activitate catehetică, la nivelul parohiilor ortodoxe române din Franța. Unele dintre roadele preocupării sale față de educația tinerilor se oglindesc în volumul recent publicat la Editura Doxologia a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, intitulat „*Tineretul ortodox și societatea modernă*”, în care face o radiografie spirituală a lumii și a

vremurilor contemporane, a provocărilor ce se ridică la adresa tinerilor, dar și o identificare și recomandare a mijloacelor celor mai eficiente de cultivare a unei vieți morale înalte de către aceștia.

Cu discreția și smerenia care îl caracterizează, Părintele Marc-Antoine poartă în suflet bucuria întâlnirii unor mari personalități ale vieții științifice și spirituale occidentale și românești, care l-au format duhovnicește. O zicere înțeleaptă spune că îți dai seama de valoarea unui om după marile spirite pe care le-a întâlnit în viață și după cărțile memorabile pe care le-a citit. În cazul Părintele Marc-Antoine raportul este cel mai fericit. Personalitățile religioase pe care le-a cunoscut, trăitori profunzi ai credinței ortodoxe, i-au fost repere în cunoașterea și aprofundarea teologiei răsăritene și dreptare sau faruri călăuzitoare în viață.

Devenirea spirituală i-a fost marcată de apropierea și urmarea sfaturilor și îndemnurilor unor duhovnici din veacul al XX-lea, cu înaltă trăire duhovnicească. Între aceștia, atât în scrierile sale, cât și în intervențiile directe, ca în niște icoane sfinte de Pateric contemporan, Părintele i-a evocat pe Sfântul Sofronie cel Nou (Arhimandritul Sofrony din Anglia, pe care l-a cunoscut încă din anul 1975, spovedindu-se la acesta o frumoasă perioadă de timp); IPS Părinte Mitropolit Antonie Bloom (un mare duhovnic din Londra) și Părintele Placide

Deseille, din Franța, un exemplu de sinteză patristică și ortodoxă întrupat.

În privința legăturii dintre teologie și slujire, dintre a ști și a împlini, vrednice călăuze i-au fost profesorul Maxime Kovalevsky, specialist în tradiția liturgică răsăriteană, precum și opera Părintelui Alexandre Schmemmann.

Alături de mari teologi occidentali, Părintele Profesor a avut fericirea de a cunoaște și de a se inspira din lumina unor mari teologi români, între care vrednicii de pomenire patriarhi ai Bisericii Ortodoxe Române: Justinian, pe care l-a cunoscut în 1972, și Teoctist, care, precum mărturisește Părintele, „m-a învățat sensul Tradiției și era pentru mine exemplu al slujirii liturgice. Vorbeam franceză împreună”.

Din spațiul Ortodoxiei românești, i-a cunoscut și s-a bucurat de cuvintele de Dumnezeu inspirate ale Părintelui Arhimandrit Cleopa Ilie despre care Părintele Marc-Antoine mărturisea că l-a eliberat de slava deșartă; pe Părintele Benedict Ghiuș (care l-a învățat despre rugăciunea inimii), Părintele Paulin Lecca, Părintele Teofil Pârâian (pe care l-a și invitat în parohie sa, în Franța), Părintele Sofian – duhovnicul său, în perioada studiilor în România, dar mai ales, Părintele Dumitru Stăniloae, cu care a lucrat pentru doctorat și care l-a învățat că adevărata teologie presupune despățimire, adică eliberarea deplină de păcate și de patimi și contemplare smerită a tainei infinite a Dumnezeuierii.

2) Opera teologică a Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard – operă a înălțimilor teologice și a profunzimilor duhovnicești

Alături de calitatea sa de cadru didactic de autentică vocație și deplină responsabilitate față de finalitatea conținuturilor pe care le dăruiește din prea plinul inimii sale și de spiritul său de cercetător iscoditor al cuvintelor credinței, Părintele Costa de Beauregard este cunoscut prin bogata și valoroasa sa opera, tipărită la cele mai importante edituri teologice din Europa, operă care îl consacră a fi un exeget iscusit al culmilor teologiei răsăritene și un trăitor profund al adevărilor ei nemuritoare de credință.

Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard nu numai că a pus în valoare tezaurul dogmatic, liturgic și spiritual al Bisericii Ortodoxe, prin volumele, studiile și articolele publicate, dar a încercat să le facă accesibile lumii și omului contemporan, ceea ce dă lucrărilor sale o pronunțată capacitate de contextualizare. Ca unul care se hrănește din operele Sfinților Părinți și ale teologilor creștini normativi pentru credința și evlavia răsăriteană, dorește să le împărtășească și celorlalți, spre luminare a cugetelor și mângâiere a sufletelor, și aceasta întrucât, trăind în lumea occidentală, cunoaște manifestările „duhului lumii” și al vremurilor acestora, ce îndeamnă și conduc spre laxism moral, superficializare și secularizare și caută să le

corecteze, prin raportare permanentă la învățătura revelată a Sfintei Scripturi, la cuvintele de Dumnezeu inspirate ale Sfinților Părinți, la autoritatea marilor personalități științifice invocate și la cuvântul cu putere multă a marilor duhovnici contemporani.

Temele pe care le abordează și le dezvoltă Preacucernicia Sa, oferind teologiei contemporane lucrări de sinteză și analiză de o deosebită valoare, sunt esențiale pentru cunoașterea teologiei răsăritene și pentru viața spirituală: Dumnezeu, omul și lumea; viața și vocația creștină; credința și mărturisirea ei; pocăința și mântuirea; rugăciunea și îndumnezeirea.

Scrisul său s-a adâncit de la prezentarea credinței ortodoxe, în lucrarea *L'Orthodoxie* („Ortodoxia”), Paris, 1979 (capitolul «la Pensée» - „Gândirea”), la opere de antropologie ortodoxă, precum *Le Sacrement de l'Homme* („Taina Omului”), Cerf, Paris, 2020.

O temă analizată și prezentată pe baza scrierilor Sfinților Părinți răsăriteni, cu o relevanță aparte pentru creștinul contemporan, este și cea intitulată *Confession et repentir* („Mărturisire și pocăință”), în volumul *La Confession dans l'Église orthodoxe* („Mărturisirea în Biserica Ortodoxă”), APOSTOLIA, 2017.

În cadrul contribuțiilor științifice ale Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard și ca unul dintre ucenicii apreciați ai Părintelui Dumitru Stăniloae, Preacucernicia Sa a abordat numeroase teme de Teologie Ascetică și Mistică Ortodoxă, legate,

în special de practica și arta rugăciunii, în mod deosebit a celei isihaste, precum ne demonstrează în volumele: *Rugați-vă neîncetat*, București, 1988; *Prie comme tu respires* („Roagă-te, precum respiri”), (APOSTOLIA, 2017); *La Voie hésychaste* („Calea isihastă”), Actes Sud, Arles, 2010. În aceste opere, apărute în limba franceză sau română, Părintele Profesor, punând în valoare cuvintele Părinților duhovnicești ai Spiritualității Ortodoxe, cheamă și îndeamnă lumea și omul contemporan să descopere valoarea terapeutică, vindecătoare a rugăciunii, pe care Sfinția Sa o înțelege în duhul Părinților Spiritualității Ortodoxe a fi „împreună-vorbire” sau „convorbire” cu Părintele Cel ceresc.

Fiind preocupat de valoarea și finalitatea morală a educației, Părintele Profesor a alcătuit lucrări absolut inedite în spațiul teologic pan-ortodox și de mare actualitate, precum: *Teologia sexualității*, București, 2004; *Regard chrétien sur l'homosexualité* („Privire creștină asupra homosexualității”), L'Œuvre, Paris, 2013; *Hétérosexualité et homosexualité* („Heterosexualitate și homosexualitate”), APOSTOLIA, 2017. Prin aceste contribuții teologice, Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard pune în valoare învățătura și răspunsul ortodox asupra acestor teme, arătând că trupul uman, „deși poartă rănile păcatelor”, este chemat, alături de suflet, la o înaltă lucrare de înduhovnicire, la o sublimare a energiilor, funcțiilor și

capacităților sale, la ceea ce Spiritualitatea Ortodoxă numește idealul îndumnezeirii.

La aceste valoroase contribuții teologice, apărute în volume și publicații de o deosebită relevanță, în Franța – precum este binecunoscuta Editură Cerf, din Paris, dar și din România – Deisis (Sibiu) -, se adaugă numeroasele articole pe care Sfinția Sa le-a publicat în diverse reviste teologice, precum și volumul în curs de apariție, la aceeași importantă editură Cerf, *L'Offrande du Fils („Jertfa Fiului”)*. La aceeași importantă editură franceză urmează să apară și volumul al II-lea din „Teologia Dogmatică Ortodoxă” a Părintelui Profesor Stăniloae, tradus de către Părintele Costa de Beauregard.

Alături de publicarea acestor lucrări de teologie și spiritualitate ortodoxă, destinate unui public interesat și consacrat, Părintele Marc-Antoine contribuie la popularizarea lor prin prezența, analizele și dezbaterile teologice, în cadrul unor posturi de radio consacrate, precum sunt extrem de apreciatele emisiuni săptămânale „Lumina Ortodoxiei”, la Radio Notre Dame.

Dintre conferințele susținute de către Preacucernicia Sa în ultimii ani, pentru a ne da seama de varietatea și actualitatea temelor abordate, menționăm: *Le théologien orthodoxe roumain Dumitru Stăniloae, disciple de Saint Maxime le Confesseur* („Teologul ortodox român Dumitru Stăniloae, discipol al Sfântului Maxim Mărturisitorul”), 2000; *La procession du Saint-*

Esprit dans les écrits du théologien Dumitru Stăniloae („Purcederea Sfântului Duh în scrierile teologului Dumitru Stăniloae”), decembrie 2010; *La communion des personnes créées chez Père Dumitru Stăniloae* („Comuniunea persoanelor create la Părintele Dumitru Stăniloae”), septembrie 2011; *La gestion de la vie paroissiale* („Gestionarea vieții parohiale”), august 2014; *La Prière du cœur dans un monde sécularisé, d'après l'enseignement de Père Sofian* („Rugăciunea inimii într-o lume secularizată, conform învățaturii Părintelui Sofian”), noiembrie 2018; *Evangéliser la sexualité* („Evanghelizarea sexualității”), august 2018; *L'accompagnement paroissial quand l'âge modifie le corps* („Însoțirea parohială atunci când vârsta modifică trupul”), 2019; *Le Salut* („Mântuirea”), septembrie 2020; *La liberté selon les Pères de l'Église* („Libertatea în concepția Părinților Bisericii”), august, 2020; *Qu'est-ce que l'œcuménisme pour les Orthodoxes ?* („Ce este ecumenismul pentru ortodocși?”), aprilie 2021; *Théologie et technologie* („Teologie și tehnologie”), august 2022.

Este prezent și în spațiul digital, în calitate de colaborator al site-ului „Ortodoxia” și responsabil al site-ului *sagesse-orthodoxe.fr.*, atât prin materialele de analiză publicate, cât și prin răspunsurile duhovnicești oferite.

De asemenea, un aspect important, din perspectiva interdisciplinarității contribuțiilor sale, a îmbinării învățăturilor teologice înalte cu dimensiune experimentală profundă, îl

reprezintă și faptul că Părintele Profesor a alcătuit slujba liturgică pentru unii sfinții din spațiul apusean: Saint Hervé, Saint Germain de Paris, Saint Cloud.

3) ***Iubitor al Ortodoxiei românești***

Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard este, în același timp, un cunoscător și mărturisitor al credinței și Ortodoxiei românești, o credință, pe care Preacucernicia Sa o consideră a fi una a echilibrului și a comuniunii. Într-o emoționantă mărturisire, Părintele Marc-Antoine spunea: „Îmi place să spun că sunt un preot român de origine franceză. Am ales Biserica Română și Ortodoxia românească, am ales credința mea, ca biserica mea, ca viața mea. Sigur, mă regăsesc mereu francez. Încerc să fac un fel de cununie între cultura mea franceză și cultura românească, o cununie sfântă”.

Dragostea sa față de Ortodoxia românească și legătura specială cu marii ei teologi, în mod privilegiat cu Părintele Profesor Dumitru Stăniloae, l-au îndemnat pe Părintele Profesor să învețe limba română, pe care Sfinția Sa o consideră „limba Ortodoxiei” și să facă o misiune deosebită în cadrul Mitropoliei Ortodoxe a Europei Occidentale și Meridionale. Din anul 1977, este preot în cadrul Bisericii Ortodoxe Române din Franța, iar apoi Protopop al Protopopiatului Ortodox Român al Franței din cadrul Mitropoliei Ortodoxe Române a Europei Occidentale și Meridionale.

Datorită bogatei sale experiențe teologice și pastorale, IPS Iosif, Mitropolitul Ortodox român din Franța, l-a numit consilier pentru sectorul Comunicare și Media.

Putem, așadar, caracteriza viața și opera Preacucerniciei Sale, ca fiind o viață așezată sub semnul vocației, în care a răspuns chemării adresate de Dumnezeu, de a-I sluji, prin cuvântul scris și tipărit, dar mai ales prin faptă; o viață clădită pe o cultură religioasă și profană înaltă și o trăire spirituală profundă, toate acestea dedicate semenilor, la catedră sau la amvon.

Încheiem această sumară prezentare cu sentimentul menționat la începutul ei, acela de a nu fi reușit, nici măcar în parte, să cuprindem înălțimile teologiei pe care Părintele Marc-Antoine Costa de Beauregard o mărturisește și profunzimile vieții spirituale pe care o trăiește. O teologie nu simplu discursivă, savantă, ci una trăită și simțită, experimentată și mărturisită, născută din cunoașterea „duhului” sau a „cugetului Bisericii”, așa cum sunt ele transmise de-a lungul celor două milenii creștine, prin personalitățile și operele ei fundamentale, odihnindu-se duhovnicește, alături de mari teologi și duhovnici ai veacului trecut, din străinătate și din România, și conducând spre o mai adâncă și bogată cunoaștere și urmare a acestora, spre pacea sufletească și mântuirea lumii, gândul și dorința cea mai apropiată sufletului preotului de mare vocație și a profesorului de excepție, teologului căutător și iscoditor și a

trăitorului tainelor credinței care este Părintele Costa de Beauregard.

În dialogurile duhovnicești de la Cernica, purtate, precum am menționat deja, cu Părintele Dumitru Stăniloae, cei doi teologi, asemenea Părinților sfinți din vechime, defineau astfel omul duhovnicesc: „Trebuie subliniat faptul că atunci când este adevărat, omul devine frumos. «Un om duhovnicesc este un om frumos. Fața unui credincios este frumoasă: există o armonie a chipului său. (...) Adevărata frumusețe vine din interior, exprimă nevinovăția, extazul în fața profunzimilor lui Dumnezeu. Este taina luminoasă a persoanei plină de un sens profund și ineprimabil». Fața umană e luminată ca o icoană. Unit cu Dumnezeu, izvorul întregii frumuseți și al întregii bunătăți, omul întreg, trup, suflet și minte, devine frumos. Frumusețea sfinților! Frumusețea cuvântului teologic! Frumusețea gesturilor lui Hristos continuate în actele liturgice!». Un astfel de om ales, înalt în cunoștințe, profund în cugetare, adânc în trăire, plin de căldură și iubire sufletească și frumos în profunzimile sale interioare este Părintele Profesor Marc-Antoine Costa de Beauregard!

În numele Consiliului Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași și a întregului corp profesoral, apreciind opera teologică de mare valoare și cu relevanță asupra lumii și a societății contemporane, calitățile umane și duhovnicești înalte, legătura specială cu Ortodoxia și

Teologia românească, pe care le-a cultivat pe parcursul anilor, considerăm că este o cinste deosebită pentru facultatea noastră oferirea titlului de „Doctor Honoris Causa” al primei universități moderne din România, Părintelui Marc-Antoine Costa de Beauregard, urându-i, totodată, ani mulți și sănătoși, cu aceeași putere de cercetare și nevoință întru credință, spre îmbogățirea teologiei contemporane și spre luminarea minților și a sufletelor noastre.

Comisia de elaborare a Laudatio:

Președinte:

Prof. univ. dr. Tudorel TOADER – Rectorul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Membri:

Prof. univ. dr. Ovidiu-Gabriel IANCU – Președintele Senatului Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Înaltpreasfințitul Părinte TEOFAN – Mitropolitul Moldovei și Bucovinei;

Prof. univ. dr. pr. Ion VICOVAN – Decanul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași;

Prof. univ. dr. pr. Ioan-Cristinel TEȘU – Prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Iași, 9 noiembrie 2022